

Programowanie mikrokontrolerów w języku wysokiego poziomu 1

(TS1F1008)

Politechnika Białostocka - Wydział Elektryczny
Elektronika i telekomunikacja, sem. I, studia stacjonarne I stopnia
Rok akademicki 2024/2025

Wykład nr 4 (05.12.2024)

dr inż. Jarosław Forenc

Plan wykładu nr 4

■ Arduino

- podstawowe informacje
- historia
- moduły Arduino, Arduino Uno R3, ATmega328P
- moduł wykorzystywany na zajęciach
- środowisko Arduino IDE
- środowisko Visual Studio Code, rozszerzenie PlatformIO IDE
- struktura programu, typy danych
- sterowanie diodą LED
- sterowanie przyciskiem

Arduino - podstawowe informacje

- Platforma programistyczno-sprzętowa dla systemów wbudowanych
- Strona internetowa: www.arduino.cc
- Projekt typu open-source (Open Hardware)
- Pojedynczy moduł: mikrokontroler montowany w pojedynczym obwodzie drukowanym, z wbudowaną obsługą układów wejścia-wyjścia i interfejsem mikrokontroler-komputer PC (USB)
- Standaryzowany język programowania: bazuje na Wiring i jest podobny do C/C++
- Środowisko programistyczne: Arduino IDE

Arduino - historia (1/2)

- Interactive Design Institute Ivrea (IDII), Ivrea, Włochy
- **2003** - student Hernando Barragán, w ramach realizacji pracy magisterskiej, tworzy platformę programistyczną **Wiring** (opiekunowie pracy: Massimo Banzi, Casey Reas)
- **Cel projektu:** stworzenie prostych, tanich narzędzi do tworzenia projektów cyfrowych przez osoby nie będące inżynierami (artystów, projektantów)
- **Platforma:** płytką drukowaną z mikrokontrolerem ATmega128 oraz środowisko programistyczne (IDE) umożliwiające łatwe programowanie mikrokontrolera
- **2005** - Massimo Banzi, David Mellis (student) i David Cuartielles rozszerzają platformę Wiring poprzez dodanie obsługi tańszego mikrokontrolera ATmega8 - projekt ten zostaje nazwany **Arduino**

Arduino - historia (2/2)

- **2008** - Massimo Banzi, David Cuartielles, Tom Igoe, Gianluca Martino i David Mellis tworzą firmę **Arduino LLC**, która miała być właścicielem znaku towarowego Arduino
- Produkcją i sprzedażą płytek miały zajmować się zewnętrzne firmy płacące tantiemy Arduino LCC
- „The Untold History of Arduino” by Hernando Barragán:
 - <https://arduinohistory.github.io/>

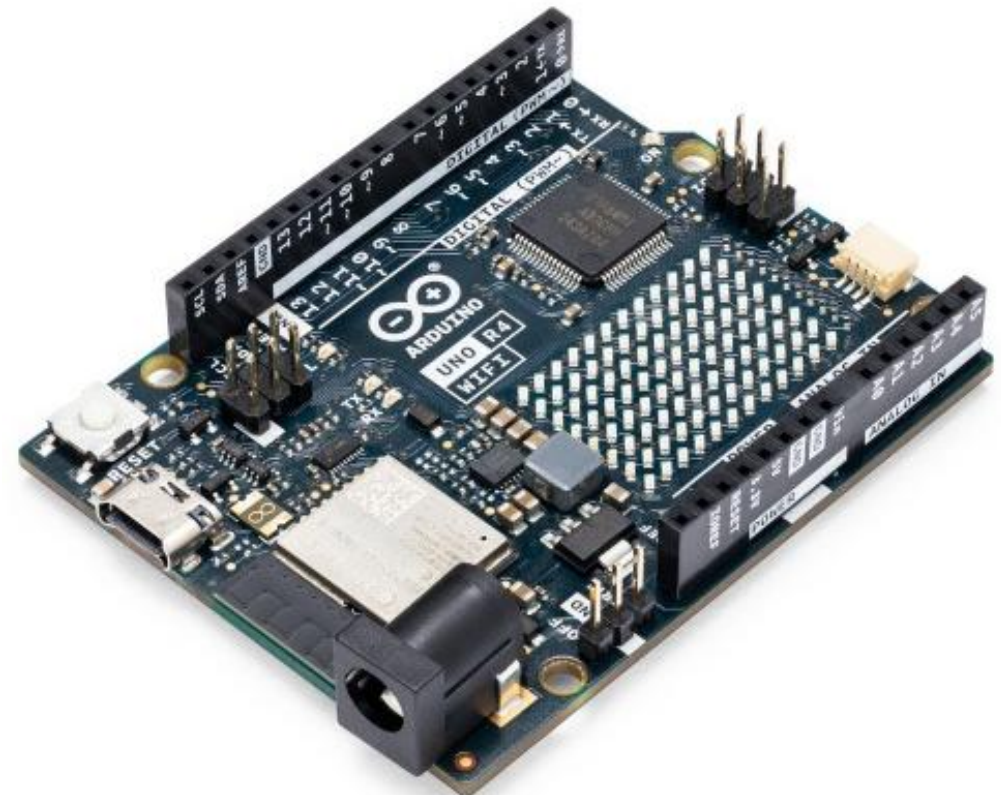
Arduino - informacje w Internecie

- Strona internetowa: www.arduino.cc
- Arduino open source community: github.com/arduino
- Kursy internetowe:
 - Forbot (Kurs Arduino, poziom I): <https://forbot.pl/blog/kurs-arduino-podstawy-programowania-spis-tresci-kursu-id5290>
 - Forbot (Kurs Arduino, poziom II): <https://forbot.pl/blog/kurs-arduino-ii-wstep-spis-tresci-id15494>
 - Kurs Arduino (Youtube, kanał KoValsky majstruje): <https://www.youtube.com/watch?v=TzTmWqoN9i8>
 - Kurs Arduino (Youtube, kanał Forbidden Bit): <https://www.youtube.com/playlist?list=PLgjf5CWt5eA9mCBgZWInYS TVw960RYAqg>

Arduino - moduły

Arduino Uno Rev3

Arduino Uno R4 WiFi

Arduino - moduły

Arduino Uno
Mini Limited Edition

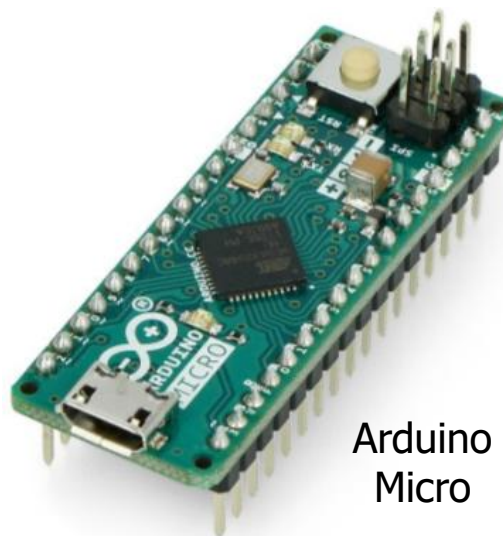
Arduino Uno
R4 Minima

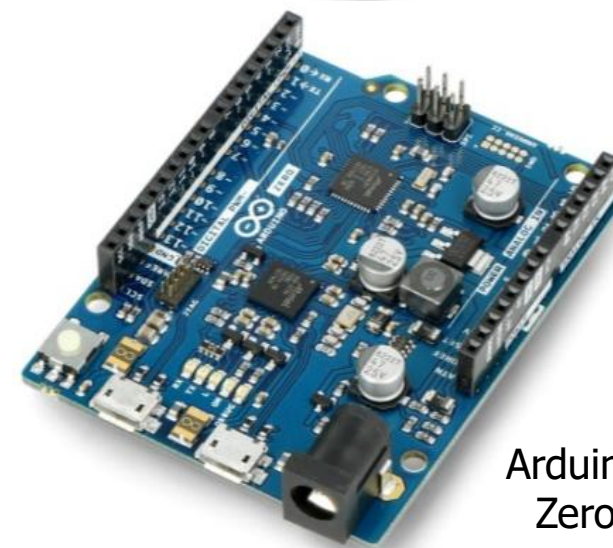
Arduino Uno
R4 WiFi

Arduino
Leonardo

Arduino
Micro

Arduino
Zero

Arduino - moduły

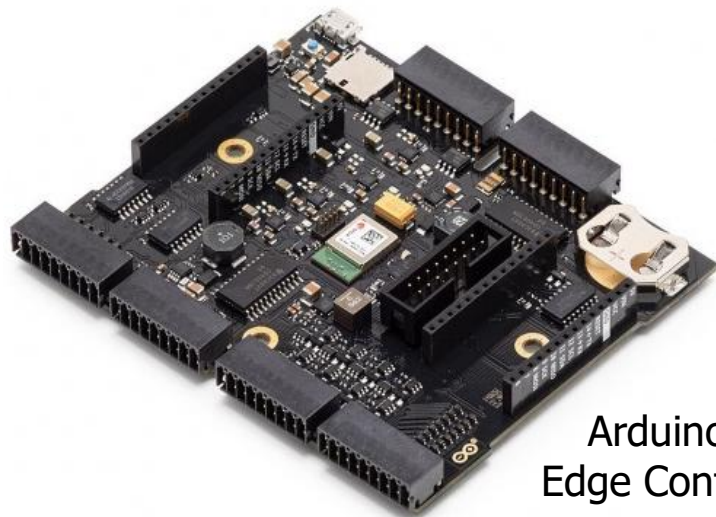
Arduino
MKR Zero

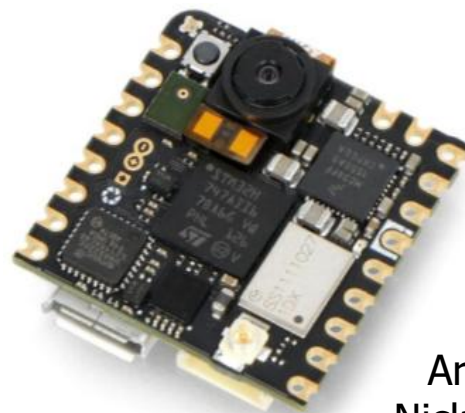
Arduino
Nano

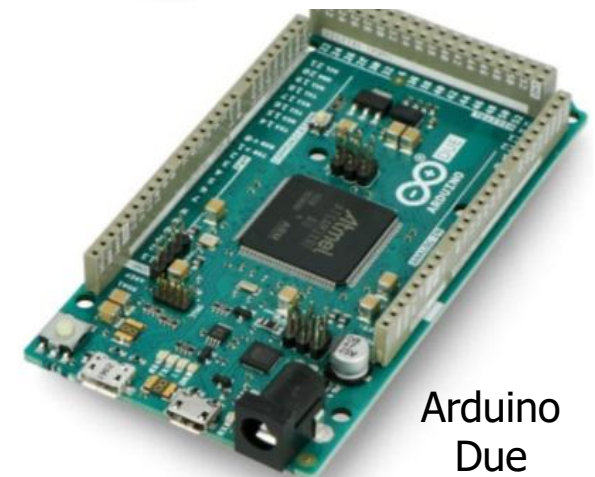
Arduino
Portenta C33

Arduino
Edge Control

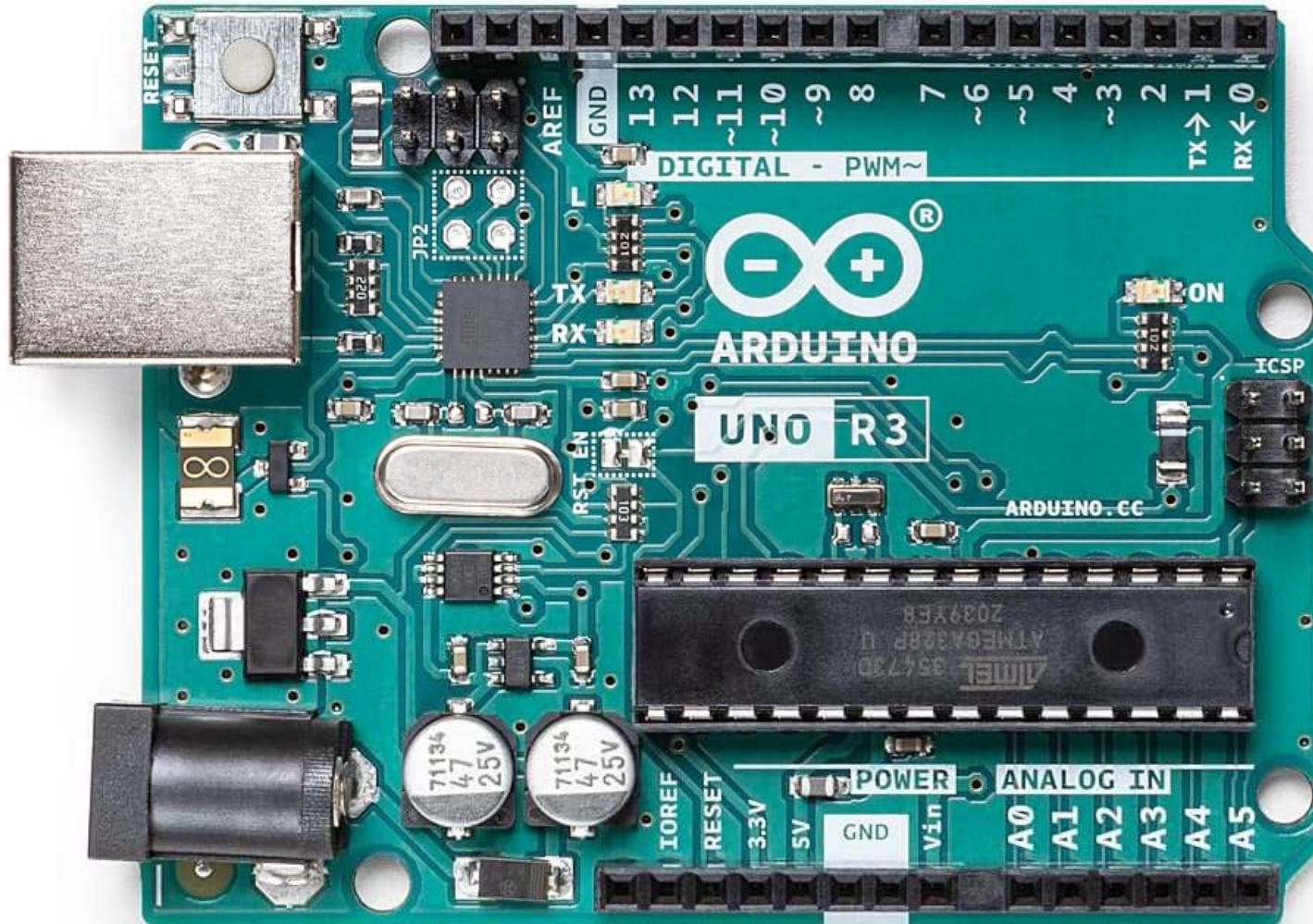

Arduino
Nicla Vision

Arduino
Due

Arduino Uno R3

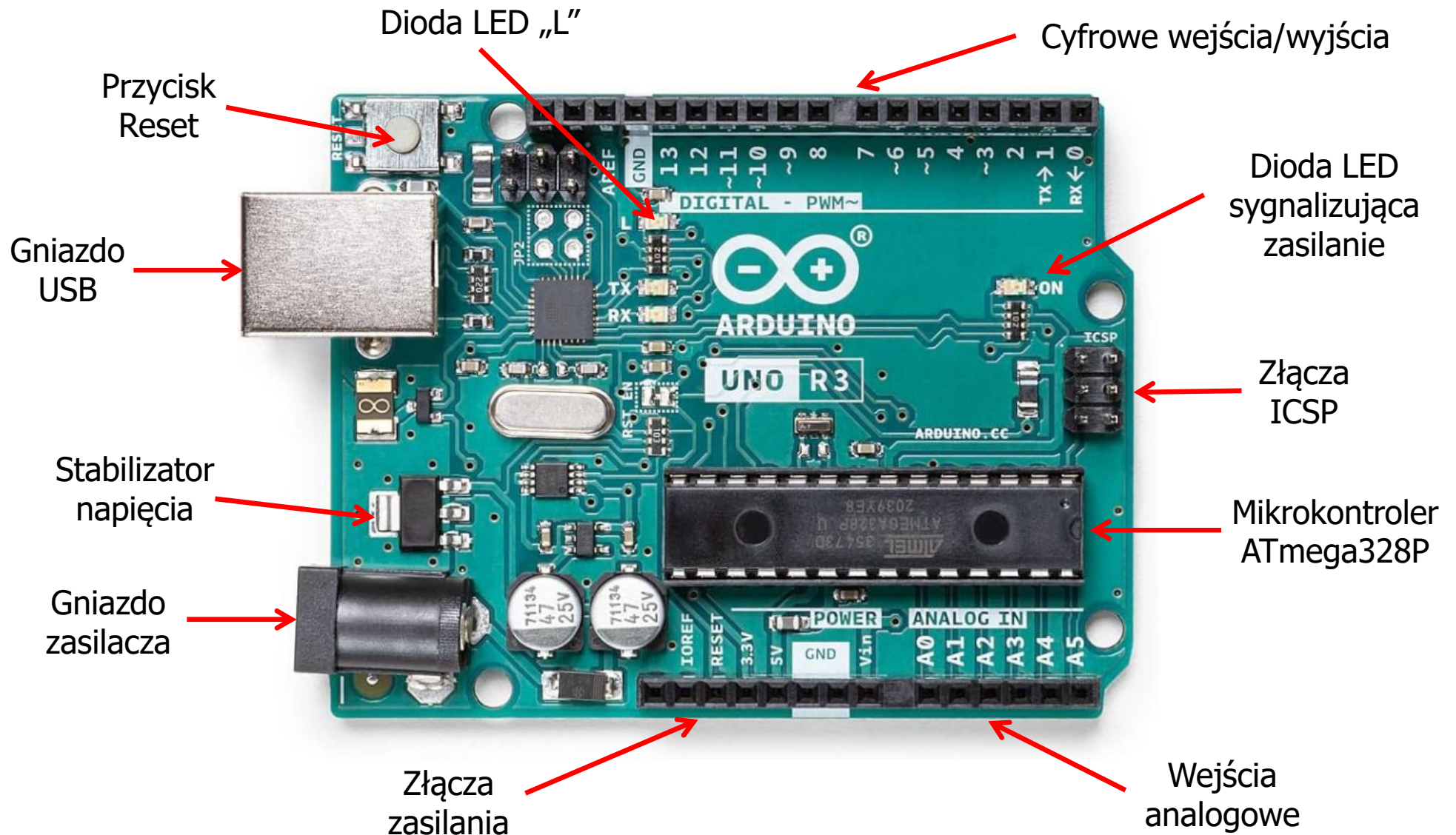
Arduino Uno R3 - specyfikacja

- Zasilanie:
 - złącze koncentryczne 5,5/2,1 mm (napięcie od 7 do 12 V)
 - złącze USB typu B - napięcie 5 V
- Mikrokontroler: ATmega328P w obudowie DIP-28:
 - pamięć SRAM: 2 kB
 - pamięć Flash: 32 kB (0,5 kB zarezerwowane dla bootloadera)
 - pamięć EEPROM: 1 kB
 - częstotliwość zegara: 16 MHz
- 20 uniwersalnych wyprowadzeń wejść/wyjść:
 - 14 cyfrowych wejść/wyjść (w tym 6 z możliwością generowania 8-bitowego sygnału PWM)
 - 6 wejść analogowych o rozdzielczości 10 bitów (mogących pełnić funkcję cyfrowych wejść/wyjść)

Arduino Uno R3 - specyfikacja

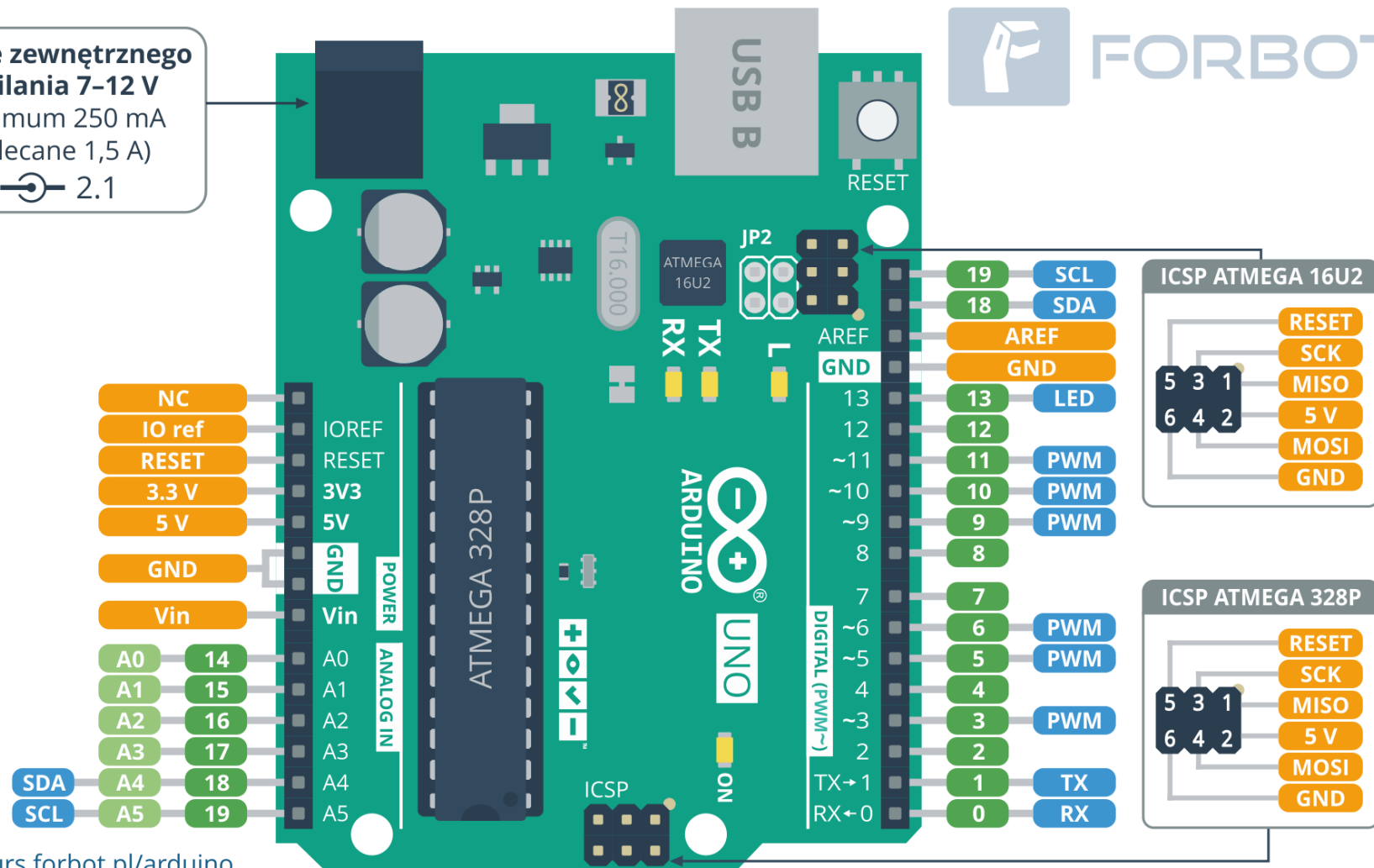
- Interfejsy komunikacyjne: UART, I2C, SPI
- Zewnętrzne przerwania: 2
- Maksymalny prąd:
 - dla wyjścia 5 V: 500 mA
 - dla wyjścia 3,3 V: 50 mA
 - dla poszczególnych GPIO: 20 mA
- Rozmiary płytki: 68,6 × 53,4 mm

Arduino Uno R3 - elementy na płycie

Arduino Uno R3 - opis wyprowadzeń

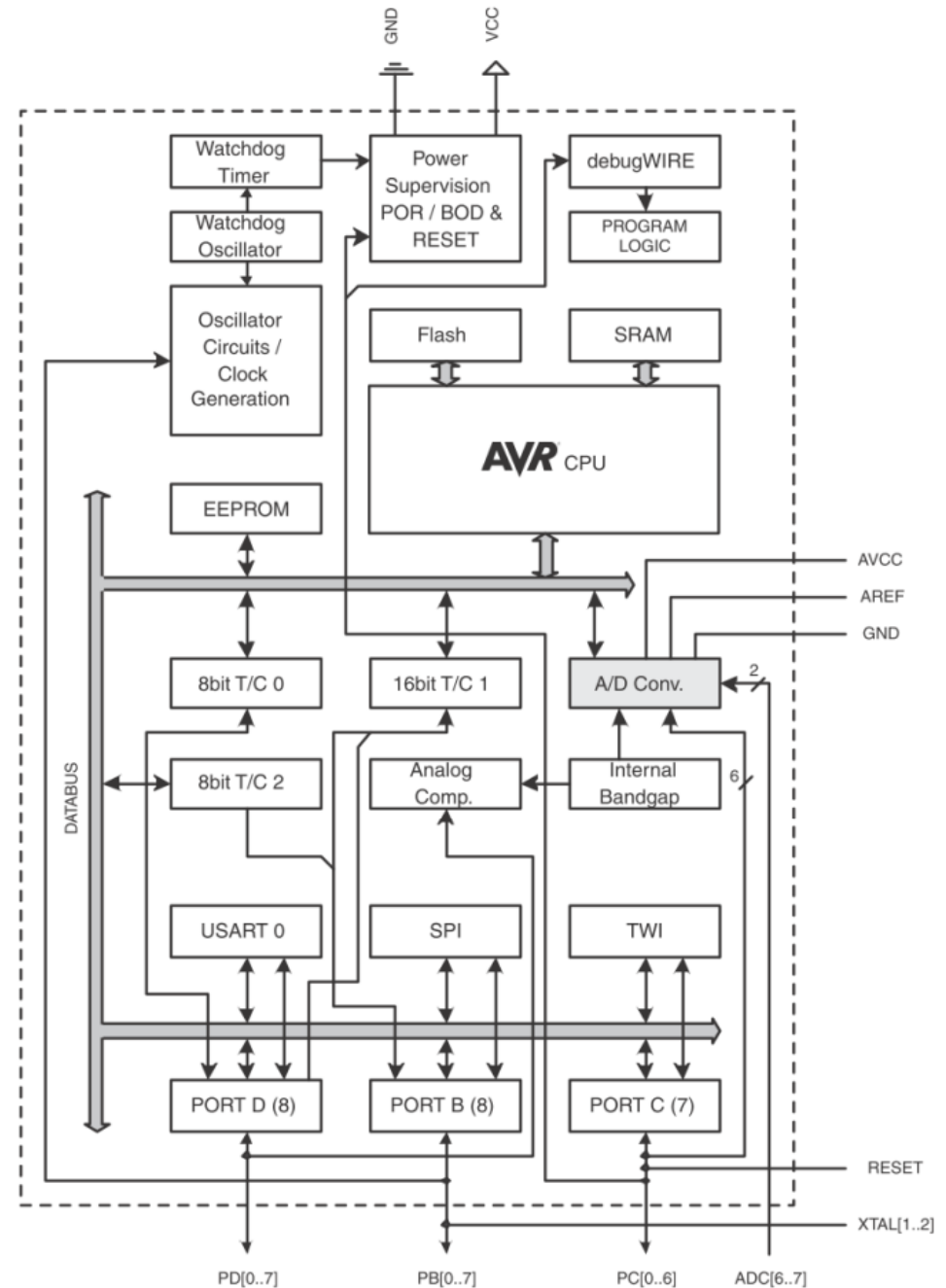
Złącze zewnętrznego zasilania 7-12 V
minimum 250 mA
(zalecane 1,5 A)
2.1

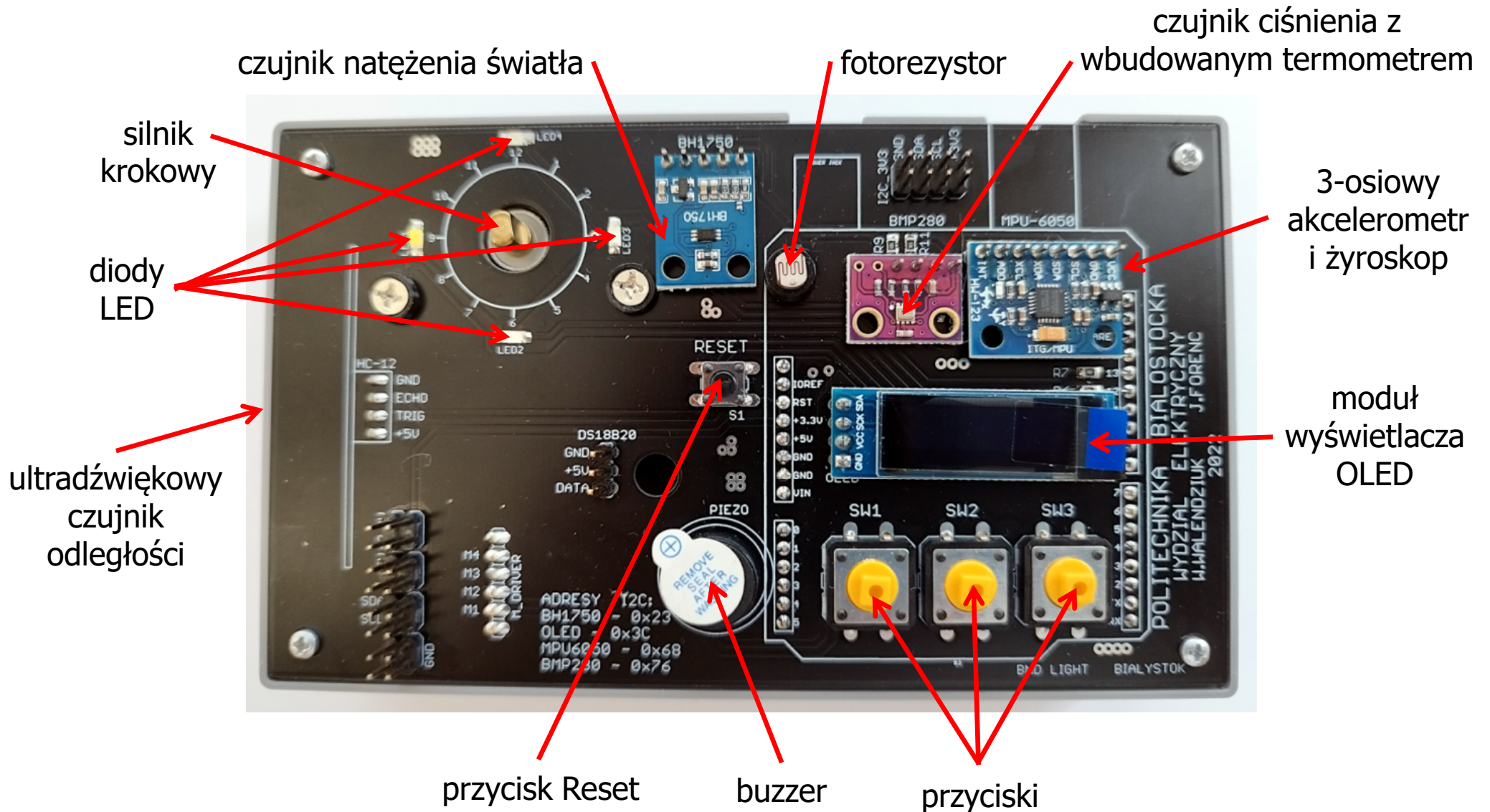
ATmega328P

■ Specyfikacja:

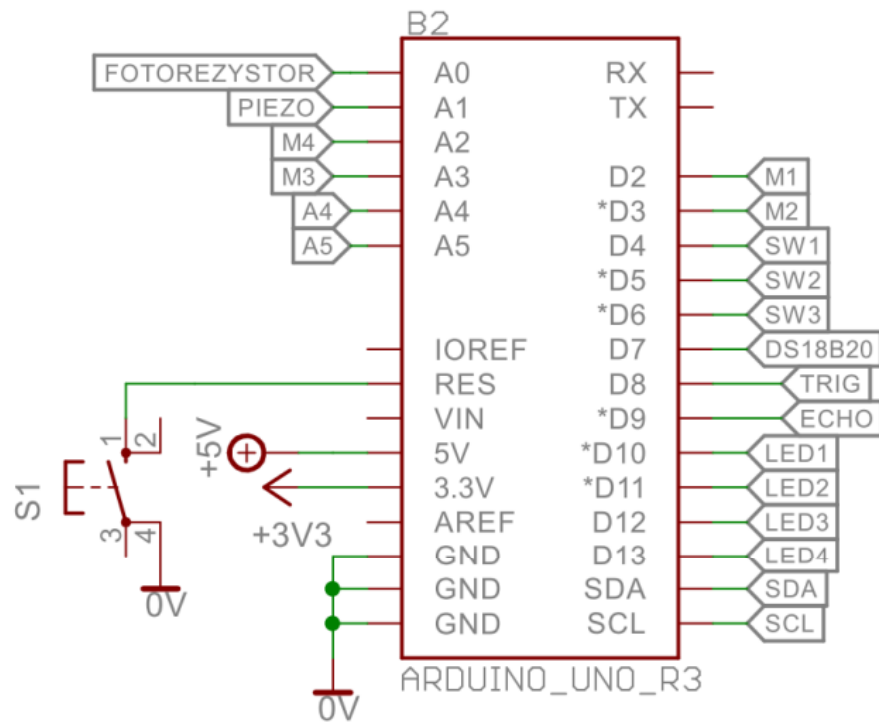
- ❑ zasilanie: 1,8 V - 5,5 V
- ❑ taktowanie: do 20 MHz
- ❑ pamięć Flash: 32 KB
- ❑ 23 linie wyjścia/wejścia
- ❑ dwa 8-bitowe liczniki
- ❑ jeden 16-bitowy licznik
- ❑ 6 kanałów PWM
- ❑ 6 kanałów 10-bitowego przetwornika A/D
- ❑ sprzętowe interfejsy komunikacyjne: USART, SPI, TWI (I2C)
- ❑ obudowa DIP

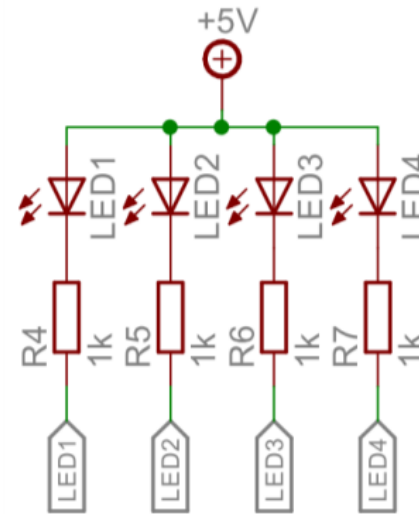
Arduino - moduł stosowany na zajęciach

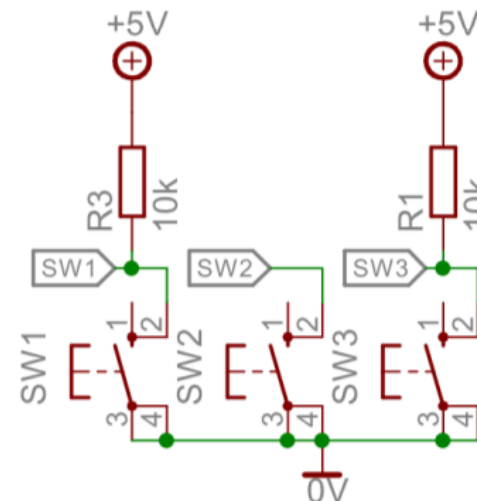
Moduł stosowany na zajęciach

Schemat podłączenia
wyprowadzeń modułu Arduino

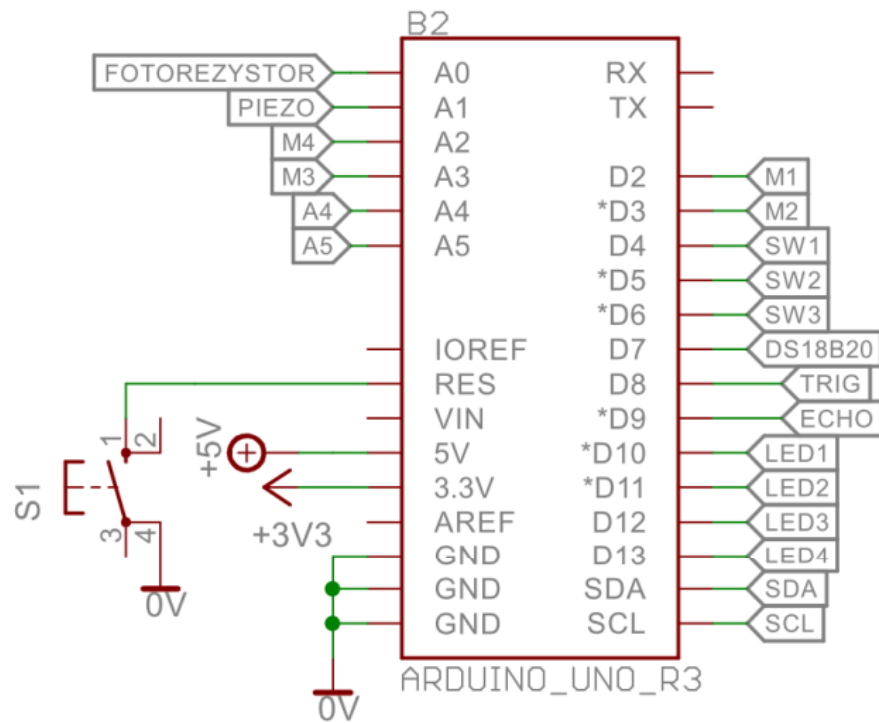

Schemat
podłączenia
diod LED

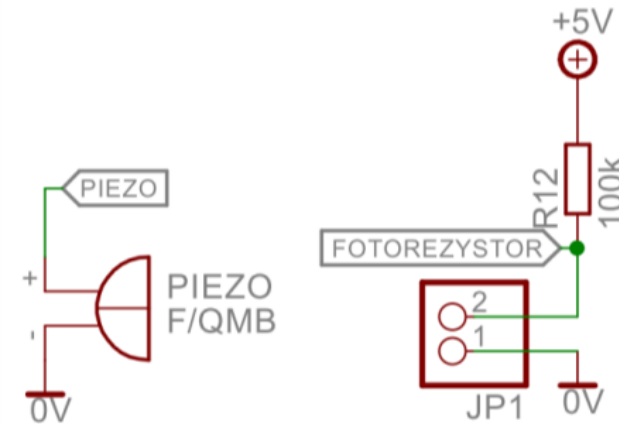

Schemat
podłączenia
przycisków

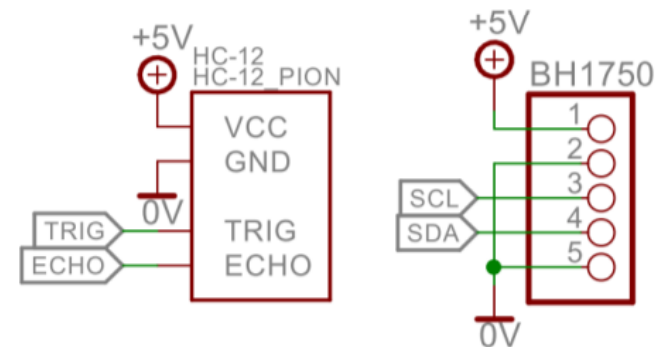
Moduł stosowany na zajęciach

Schemat podłączenia
wyprowadzeń modułu Arduino

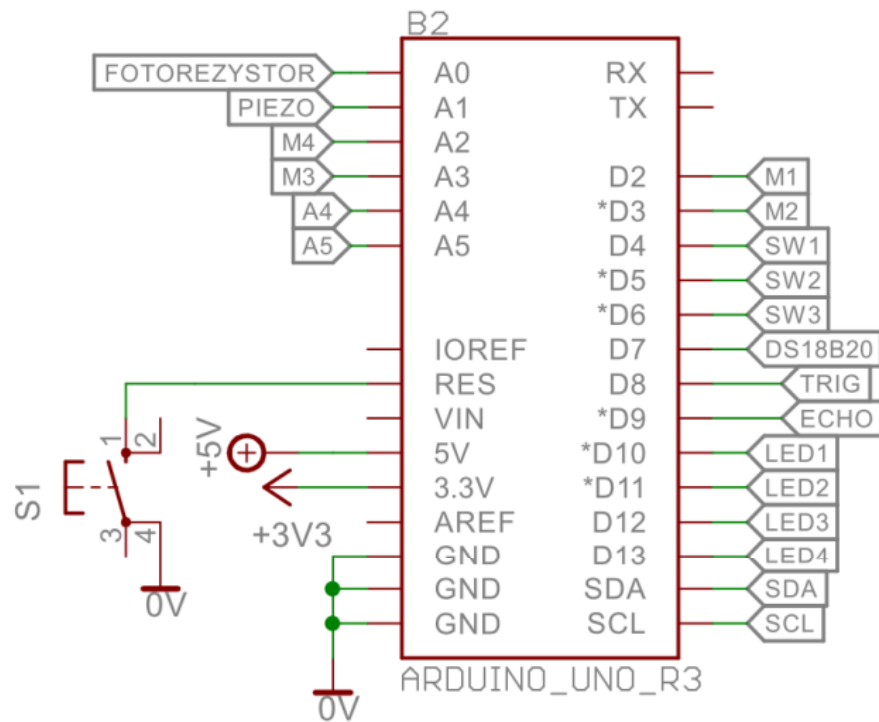

Schemat podłączenia buzzera i fotorezystora

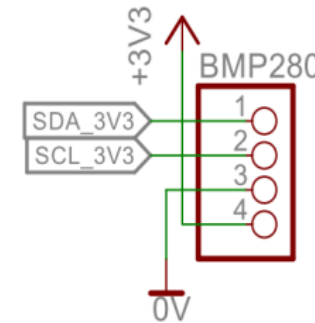

Schemat podłączenia czujnika odległości
i czujnika natężenia światła

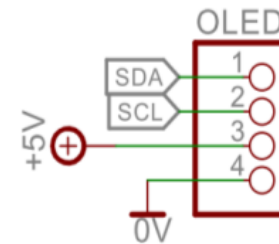
Moduł stosowany na zajęciach

Schemat podłączenia
wyprowadzeń modułu Arduino

Schemat podłączenia
czujnika ciśnienia i temperatury

Schemat podłączenia
wyświetlacza OLED

Arduino IDE

- <https://www.arduino.cc/en/software> (najnowsza wersja: 2.3.3)

Arduino IDE 2.2.1

The new major release of the Arduino IDE is faster and even more powerful! In addition to a more modern editor and a more responsive interface it features autocompletion, code navigation, and even a live debugger.

For more details, please refer to the [Arduino IDE 2.0 documentation](#).

Nightly builds with the latest bugfixes are available through the section below.

SOURCE CODE

The Arduino IDE 2.0 is open source and its source code is hosted on [GitHub](#).

DOWNLOAD OPTIONS

Windows Win 10 and newer, 64 bits

Windows MSI installer

Windows ZIP file

Linux AppImage 64 bits (X86-64)

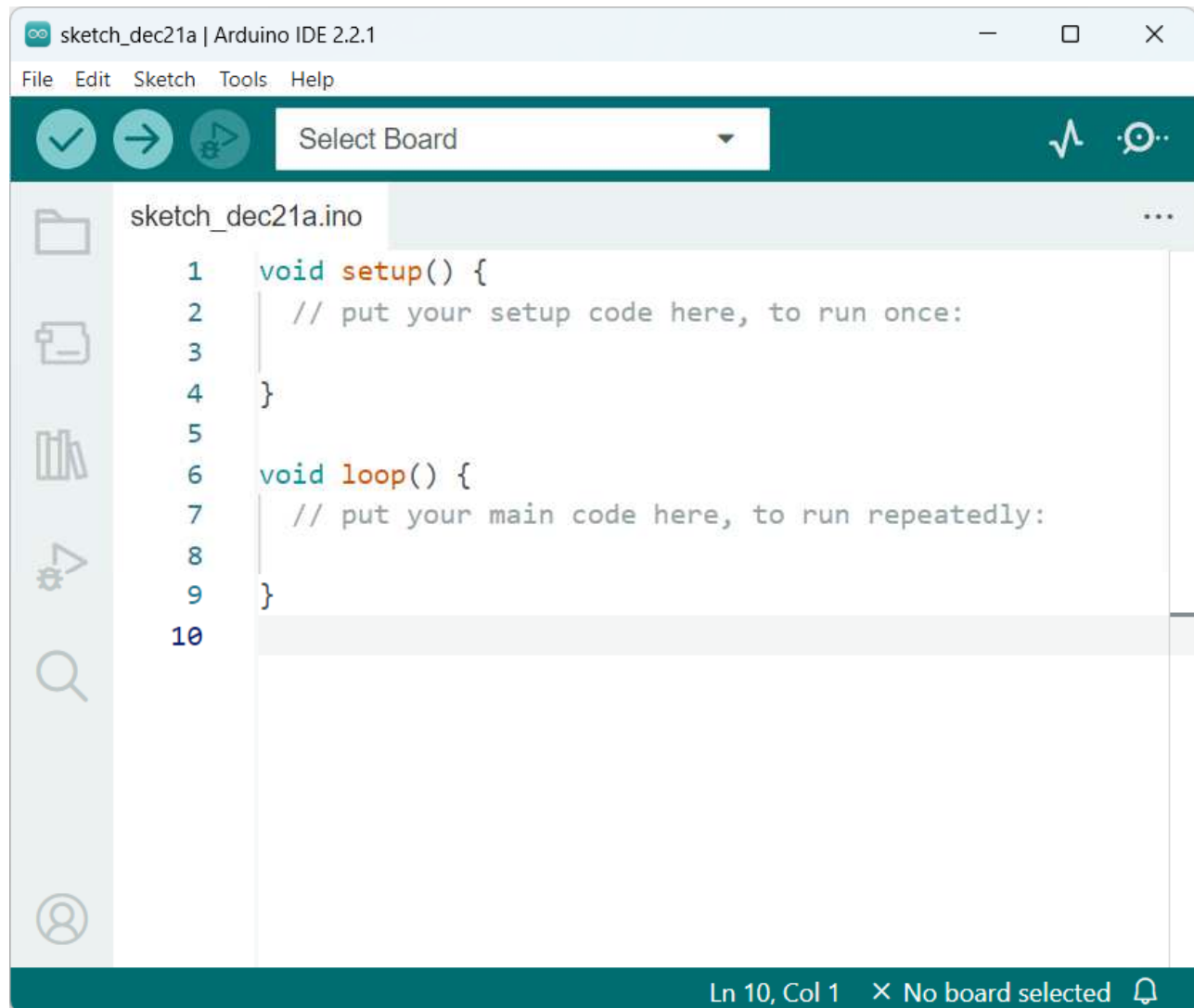
Linux ZIP file 64 bits (X86-64)

macOS Intel, 10.14: "Mojave" or newer, 64 bits

macOS Apple Silicon, 11: "Big Sur" or newer, 64 bits

[Release Notes](#)

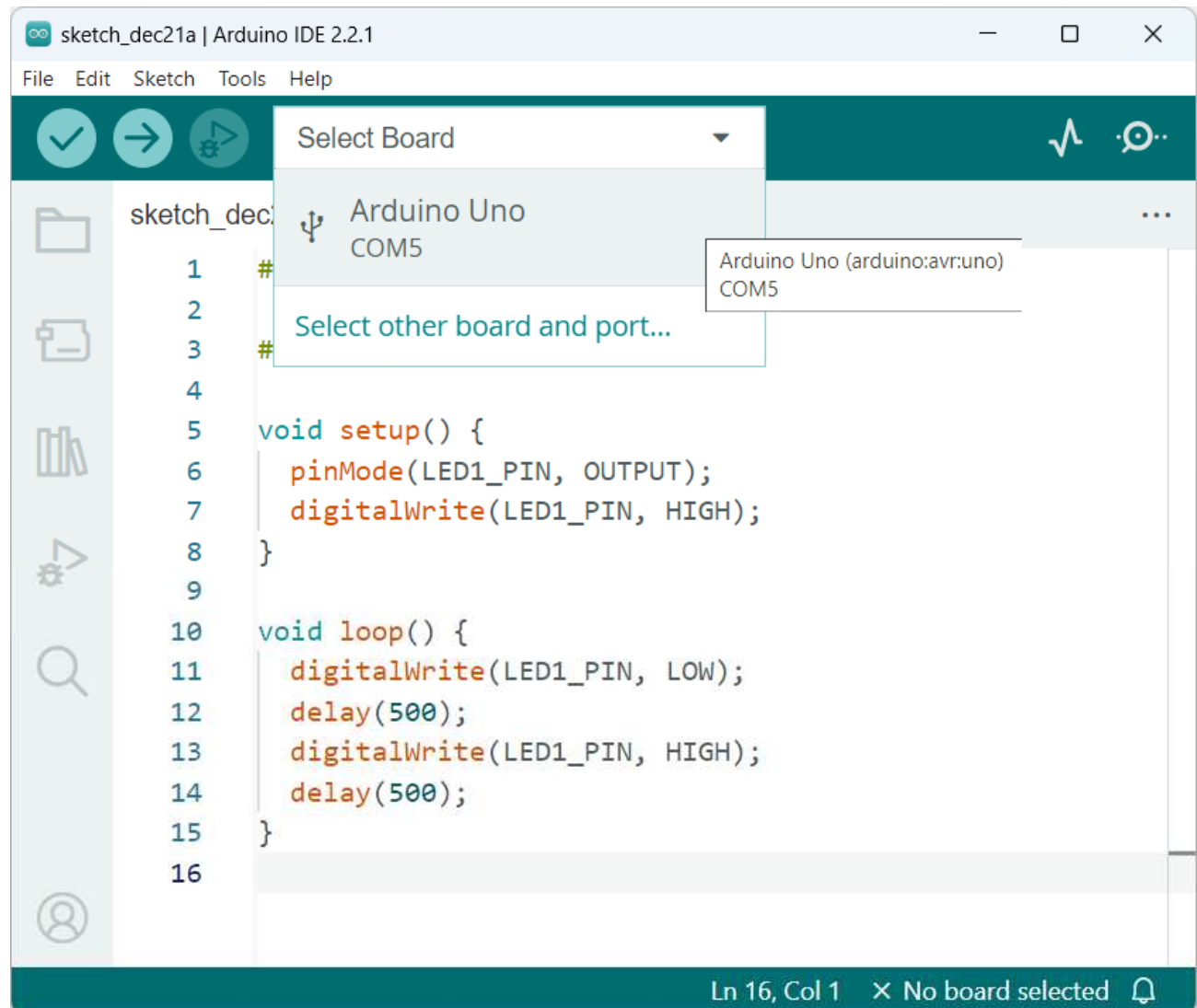
Arduino IDE 2.2.1

Środowisko Arduino
IDE z przykładowym
kodem programu

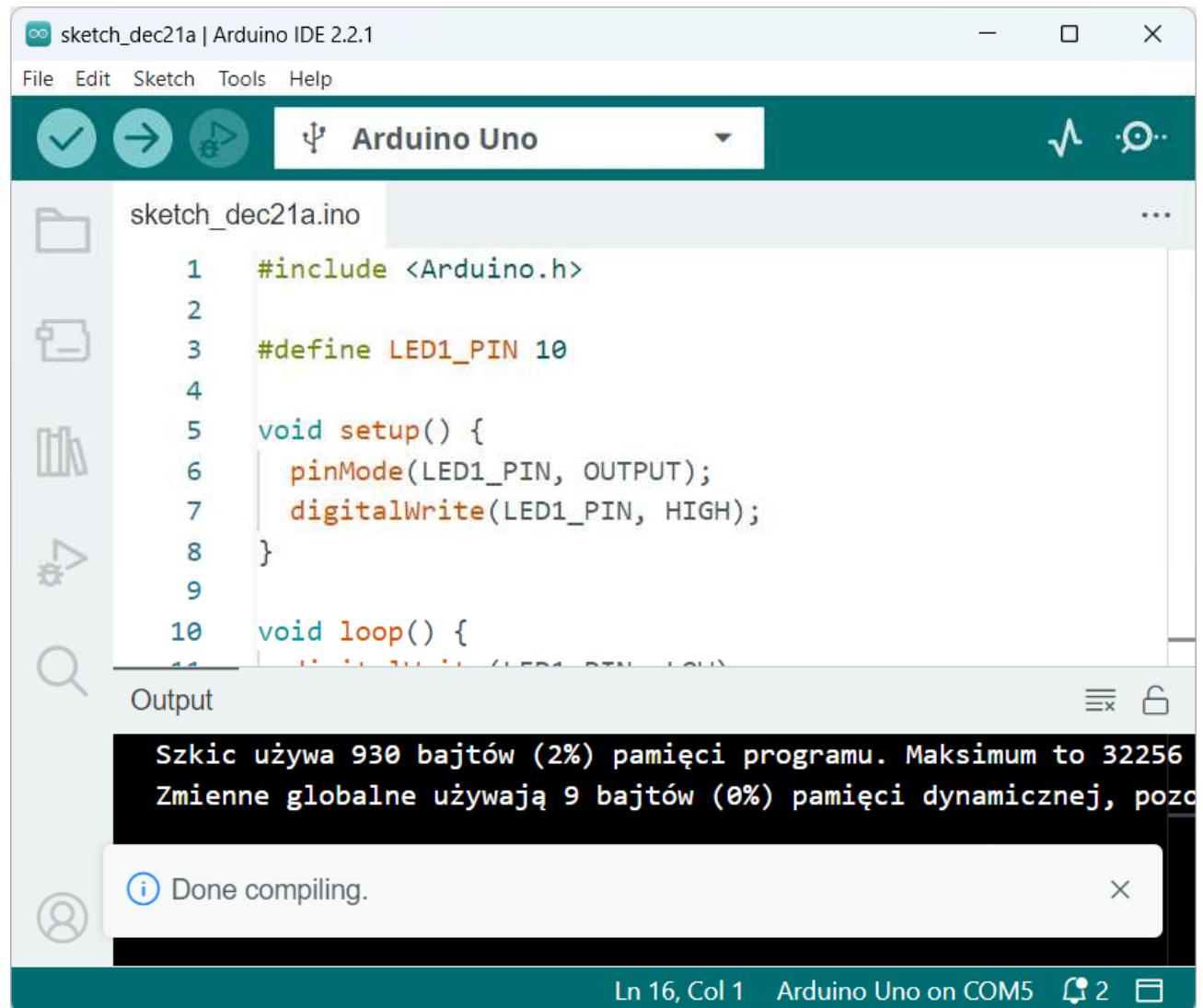
Arduino IDE 2.2.1

- wprowadzamy kod programu
- wybieramy typ płytki

Arduino IDE 2.2.1

- wprowadzamy kod programu
- wybieramy typ płytki
-
- Verify - sprawdzenie i kompilacja programu

The screenshot shows the Arduino IDE 2.2.1 interface. The main window displays a sketch named 'sketch_dec21a.ino' with the following code:

```
1  #include <Arduino.h>
2
3  #define LED1_PIN 10
4
5  void setup() {
6    pinMode(LED1_PIN, OUTPUT);
7    digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
8  }
9
10 void loop() {
11   digitalWrite(LED1_PIN, LOW);
12 }
```

The 'Output' window at the bottom shows the following message:

```
Szkic używa 930 bajtów (2%) pamięci programu. Maksimum to 32256
Zmienne globalne używają 9 bajtów (0%) pamięci dynamicznej, pozostawiając 2047 bajtów wolnych.
```

A notification box at the bottom of the IDE displays the message: 'Done compiling.'

The status bar at the bottom indicates: 'Ln 16, Col 1 Arduino Uno on COM5 2 [Icons]'

Arduino IDE 2.2.1

- ❑ wprowadzamy kod programu
- ❑ wybieramy typ płytki

- ❑ Verify - sprawdzenie i kompilacja programu

- ❑ Upload - sprawdzenie, kompilacja i przesłanie programu do Arduino

```
sketch_dec21a | Arduino IDE 2.2.1
File Edit Sketch Tools Help
Arduino Uno
sketch_dec21a.ino
1  #include <Arduino.h>
2
3  #define LED1_PIN 10
4
5  void setup() {
6    pinMode(LED1_PIN, OUTPUT);
7    digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
8  }
9
10 void loop() {
11   digitalWrite(LED1_PIN, LOW);
12 }
```

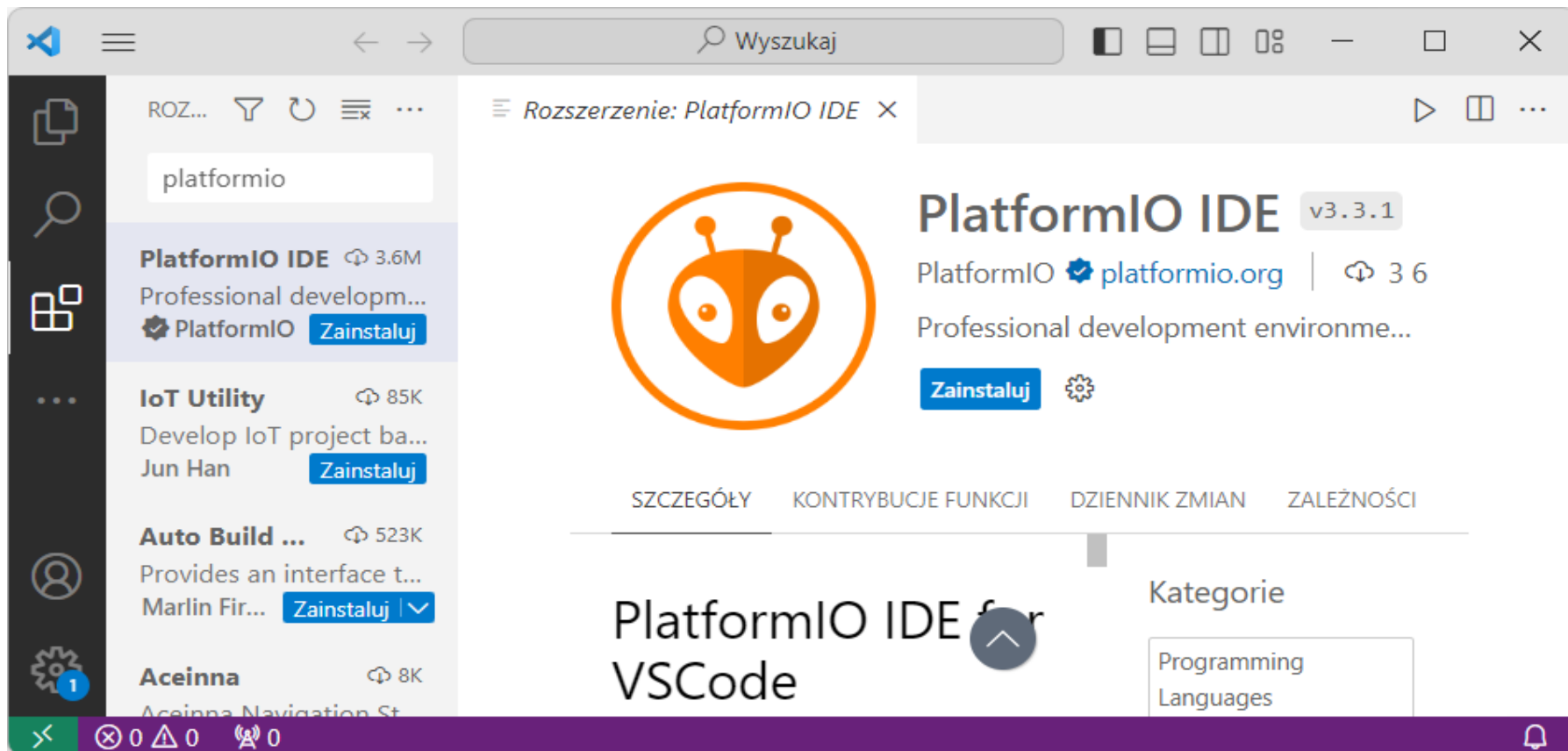
Output

Szkic używa 930 bajtów (2%) pamięci programu. Maksimum to 32256
Zmienne globalne używają 9 bajtów (0%) pamięci dynamicznej, pozostaje 1023 bajtów.

Done uploading.

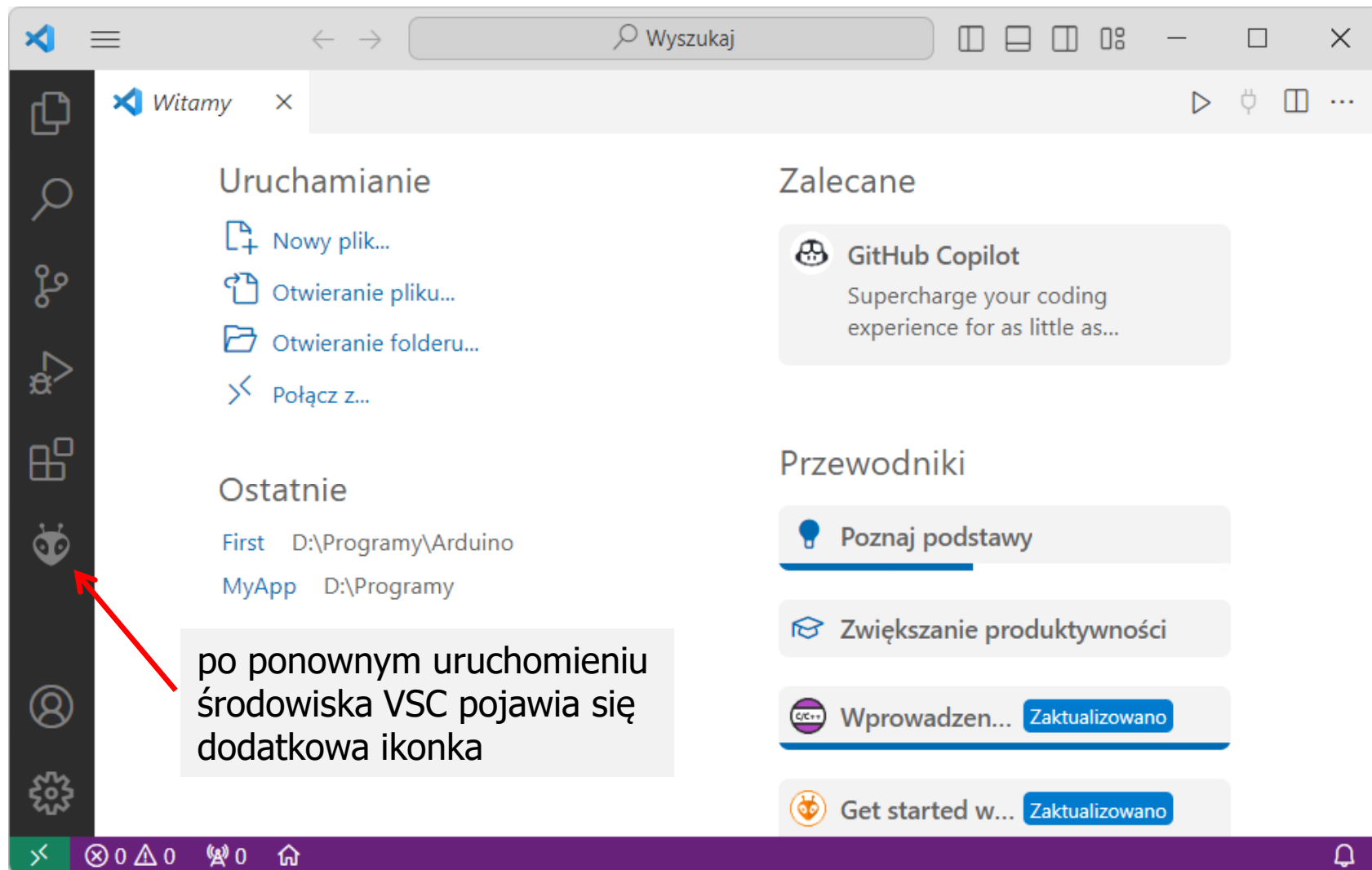
Ln 16, Col 1 Arduino Uno on COM5 2

Visual Studio Code + PlatformIO IDE 3.3.1

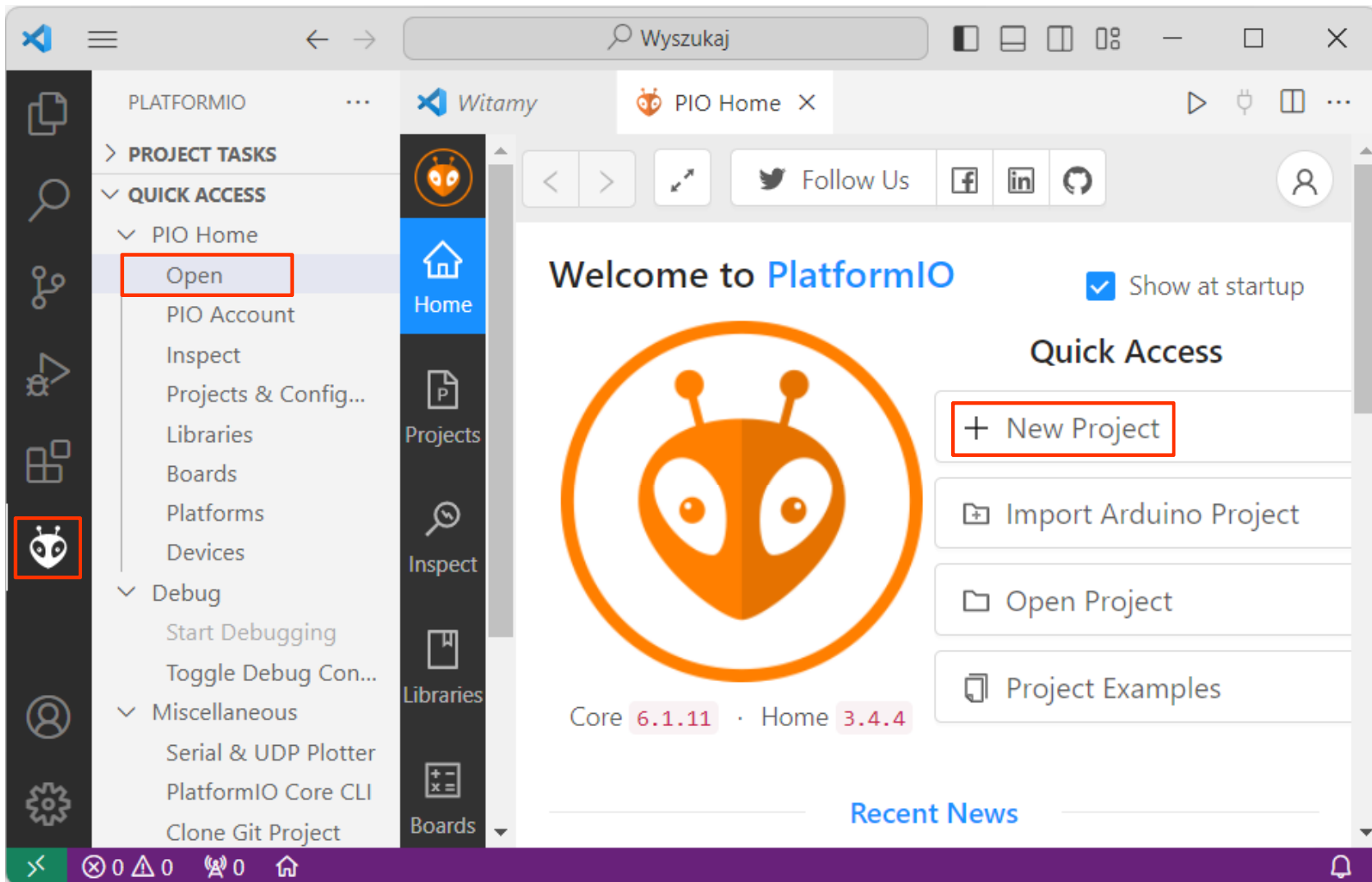

- ❑ rozszerzenia: **Ctrl + Shift + X**
- ❑ wyszukanie i instalacja rozszerzenia **PlatformIO IDE**

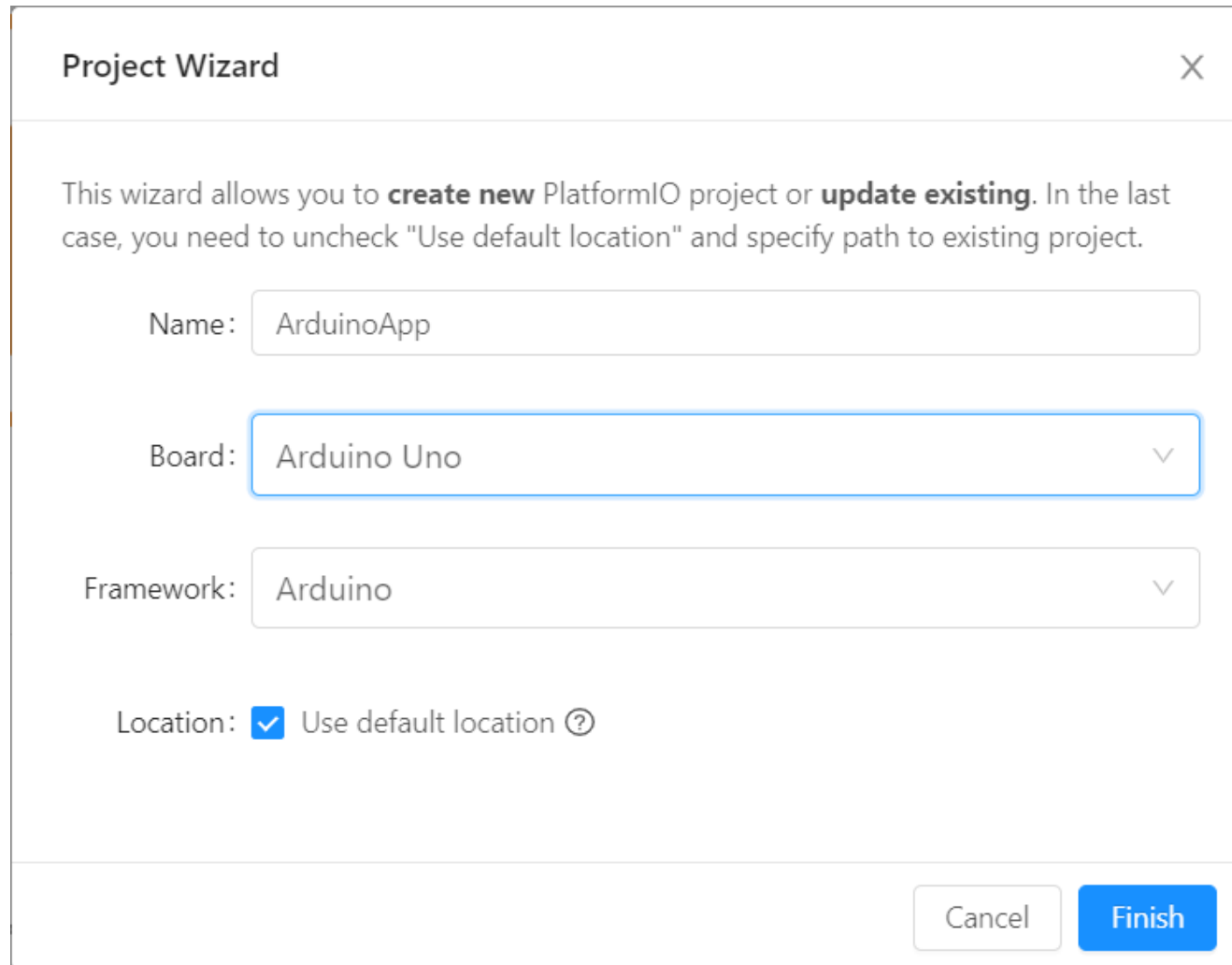
Visual Studio Code + PlatformIO IDE 3.3.1

VS Code: stworzenie projektu

VS Code: stworzenie projektu

The image shows a 'Project Wizard' dialog box in VS Code. It has a title bar with 'Project Wizard' and a close button (X). The main text reads: 'This wizard allows you to **create new** PlatformIO project or **update existing**. In the last case, you need to uncheck "Use default location" and specify path to existing project.'

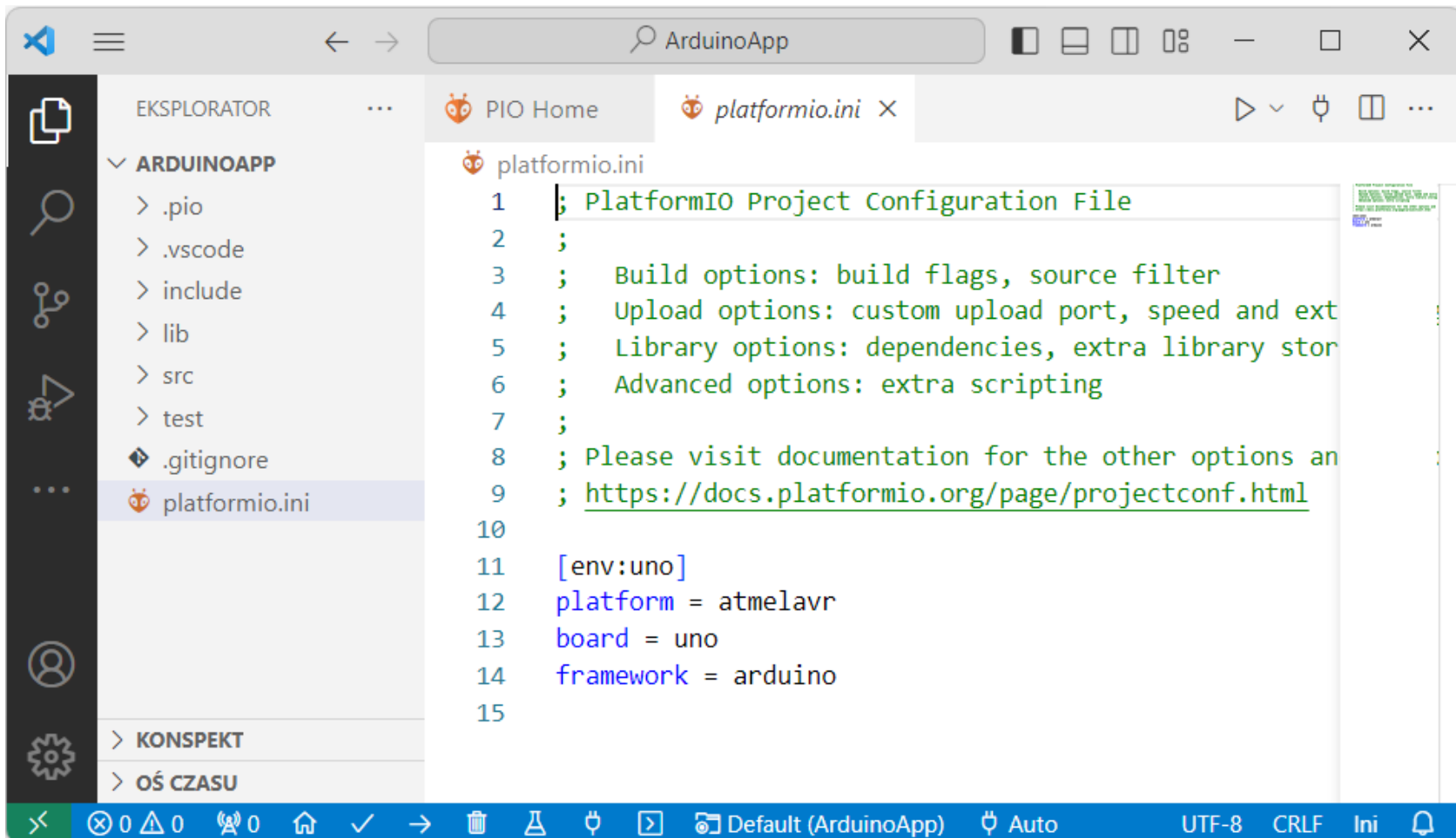
There are three input fields:

- Name:
- Board: - Framework:

At the bottom, there is a 'Location' section with a checked checkbox and the text 'Use default location' followed by a help icon (question mark in a circle).

At the bottom right, there are two buttons: 'Cancel' and 'Finish'.

VS Code: stworzenie projektu

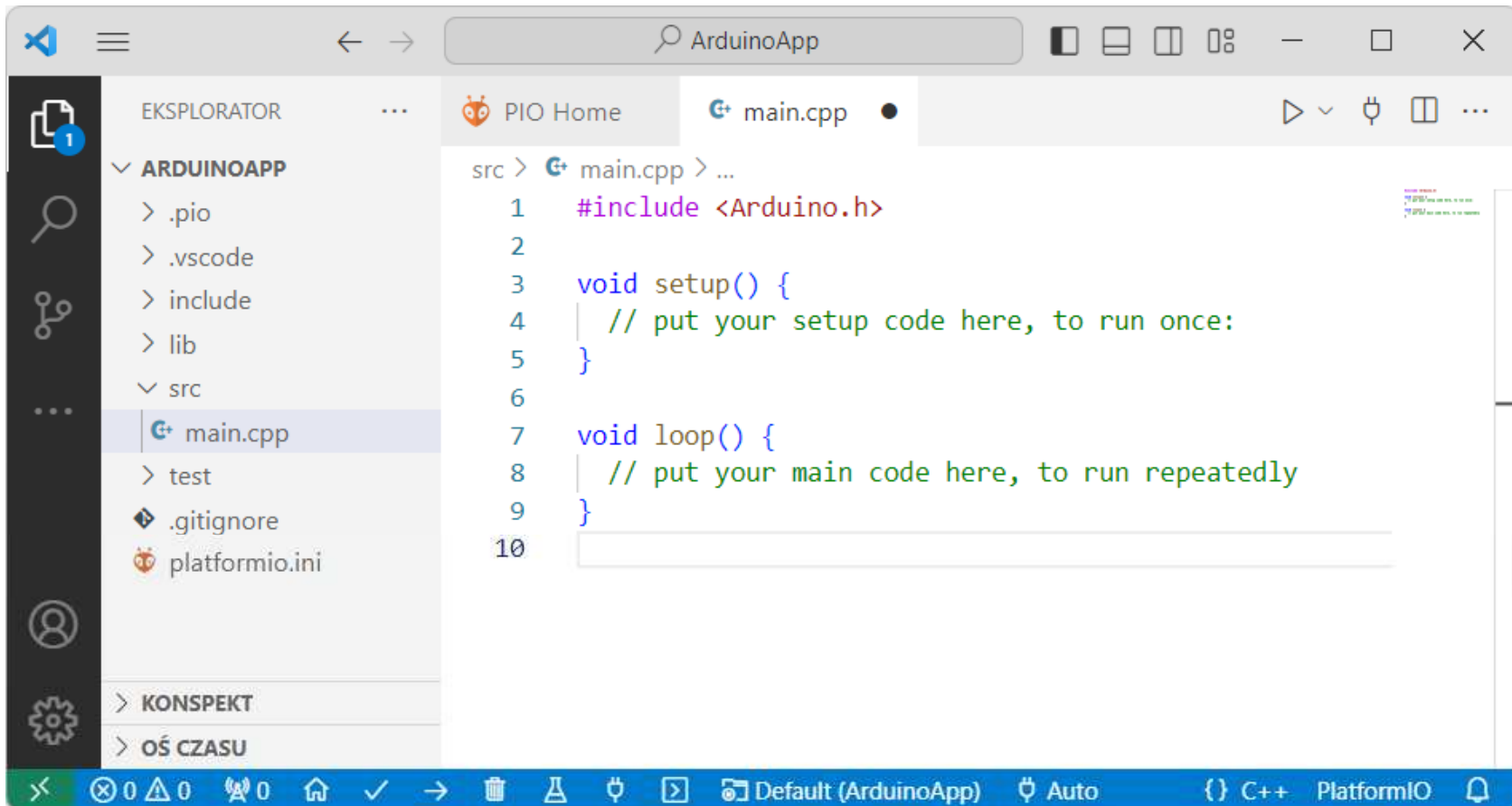

The screenshot shows the Visual Studio Code interface with a project named 'ARDUINOAPP'. The Explorer sidebar on the left shows the project structure, including folders like .pio, .vscode, include, lib, src, test, and files like .gitignore and platformio.ini. The main editor area displays the content of the platformio.ini file, which is a PlatformIO Project Configuration File. The file content is as follows:

```
1 ; PlatformIO Project Configuration File
2 ;
3 ; Build options: build flags, source filter
4 ; Upload options: custom upload port, speed and ext
5 ; Library options: dependencies, extra library stor
6 ; Advanced options: extra scripting
7 ;
8 ; Please visit documentation for the other options an
9 ; https://docs.platformio.org/page/projectconf.html
10
11 [env:uno]
12 platform = atmelavr
13 board = uno
14 framework = arduino
15
```

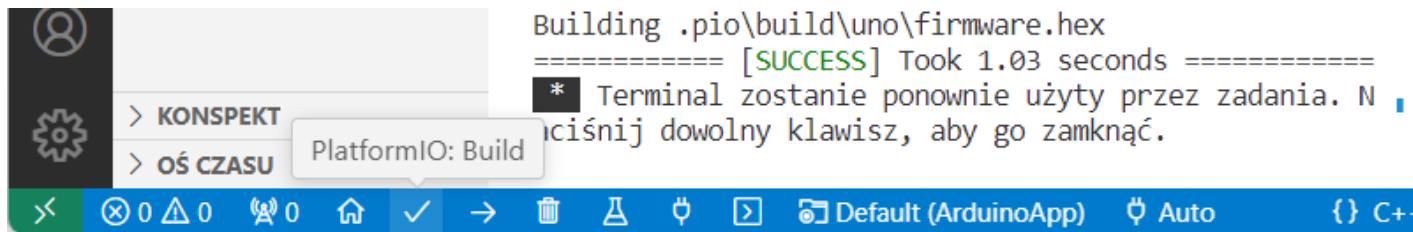
- **platformio.ini** - główny plik konfiguracyjny projektu

VS Code: stworzenie projektu

- **src** → **main.cpp** - plik z kodem źródłowym programu

VS Code: kompilacja i przesłanie programu

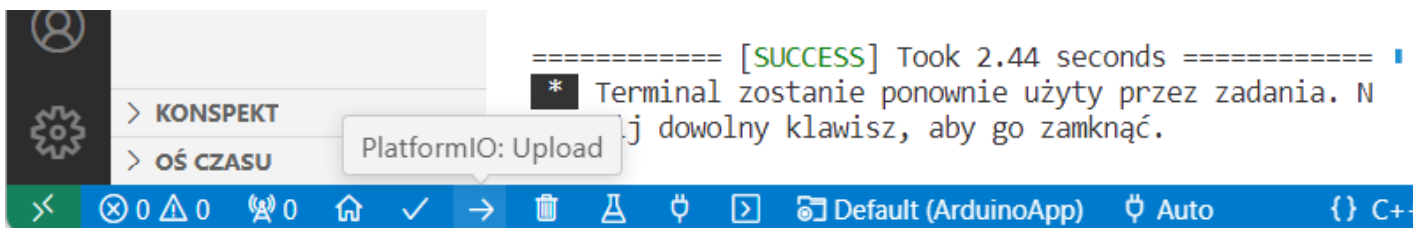

The screenshot shows the VS Code interface with a terminal window open. The terminal output indicates a successful build of the firmware. The text in the terminal is as follows:

```
Building .pio\build\uno\firmware.hex  
===== [SUCCESS] Took 1.03 seconds =====  
* Terminal zostanie ponownie użyty przez zadania. Naciśnij dowolny klawisz, aby go zamknąć.
```

The terminal title bar shows "PlatformIO: Build". The status bar at the bottom indicates the current project is "Default (ArduinoApp)" and the language is "C++".

- **Build** - sprawdzenie i kompilacja programu

The screenshot shows the VS Code interface with a terminal window open. The terminal output indicates a successful upload of the program to the Arduino. The text in the terminal is as follows:

```
===== [SUCCESS] Took 2.44 seconds =====  
* Terminal zostanie ponownie użyty przez zadania. Naciśnij dowolny klawisz, aby go zamknąć.
```

The terminal title bar shows "PlatformIO: Upload". The status bar at the bottom indicates the current project is "Default (ArduinoApp)" and the language is "C++".

- **Upload** - sprawdzenie, kompilacja i przesłanie programu do Arduino

Arduino - ogólna struktura programu

■ Ogólna struktura programu

```
#include <Arduino.h>

void setup() {
  // put your setup code here, to run once:
}

void loop() {
  // put your main code here, to run repeatedly:
}
```

- `setup()` - funkcja wykonywana tylko jeden raz po uruchomieniu Arduino
- `loop()` - funkcja uruchamiana w pętli (w kółko)

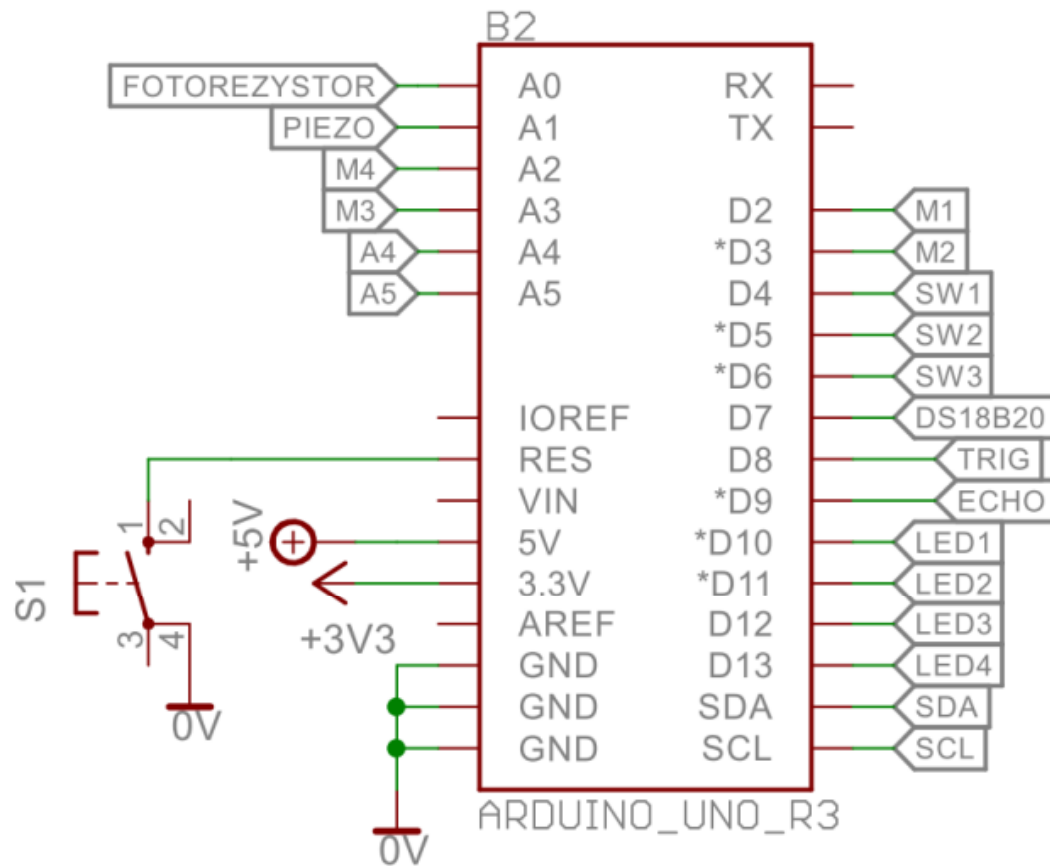
Arduino Uno - typy danych

Nazwa	Rozmiar (bajty)	Uwagi
<code>bool</code>	1	przechowuje jedną z dwóch wartości: <code>true</code> lub <code>false</code>
<code>boolean</code>	1	oznacza to samo co <code>bool</code>
<code>byte</code>	1	8-bitowa liczba całkowita bez znaku, zakres: 0 .. 255
<code>char</code>	1	jeden znak w postaci kodu ASCII, np. 'A' → 65
<code>double</code>	4	liczba zmiennoprzecinkowa, oznacza to samo co <code>float</code>
<code>float</code>	4	liczba zmiennoprzecinkowa, zakres: -3,4E+38 ... 3,4E+38
<code>int</code>	2	liczba całkowita ze znakiem, zakres: -32.768 ... 32.767
<code>long</code>	4	liczba całkowita ze znakiem, zakres: -2.147.483.648 ... 2.147.483.647

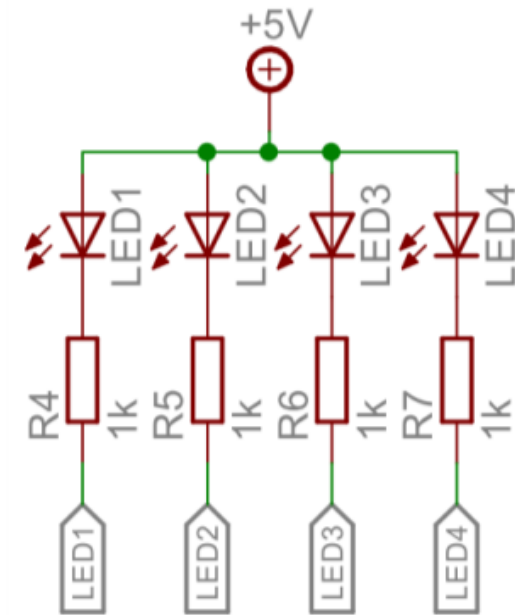
Arduino Uno - typy danych

Nazwa	Rozmiar (bajty)	Uwagi
<code>short</code>	2	liczba całkowita ze znakiem, zakres: -32.768 ... 32.767
<code>size_t</code>	-	typ reprezentujący rozmiar obiektu w bajtach
<code>string</code>	-	łańcuch znaków jako tablica znaków, np. <code>char Str[10];</code>
<code>String()</code>	-	klasa reprezentująca łańcuchy znaków
<code>unsigned char</code>	1	8-bitowa liczba całkowita bez znaku, zakres: 0 .. 255
<code>unsigned int</code>	2	16-bitowa liczba całkowita bez znaku, zakres: 0 .. 65.535
<code>unsigned long</code>	4	liczba całkowita bez znaku, zakres: 0 ... 4.294.967.295
<code>void</code>	-	stosowany tylko w funkcjach, gdy nie zwraca ona wartości
<code>word</code>	2	16-bitowa liczba całkowita bez znaku, zakres: 0 .. 65.535

Arduino - sterowanie diodą LED

Schemat podłączenia
wyprowadzeń modułu Arduino

Schemat podłączenia
diod LED

Arduino - sterowanie diodą LED

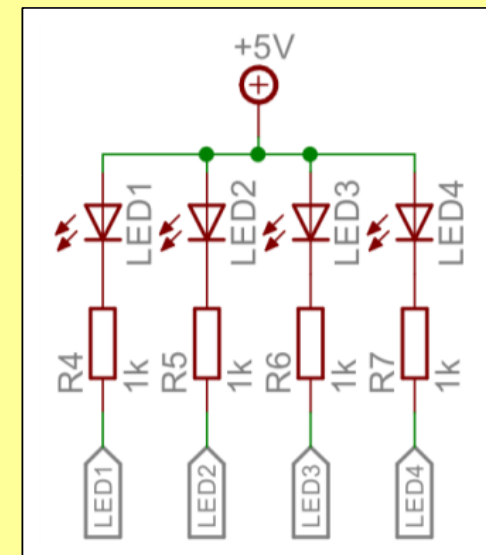
```
#include <Arduino.h>

#define LED1_PIN 10

void setup() {
  pinMode(LED1_PIN, OUTPUT);
  digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
}

void loop() {
  digitalWrite(LED1_PIN, LOW);
  delay(500);
  digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
  delay(500);
}
```

Migająca dioda LED.

Arduino - funkcja pinMode()

```
pinMode(pin, mode)
```

- Konfiguruje określony pin jako wejście lub wyjście
- **pin** - numer pinu Arduino, dla którego ma zostać ustawiony tryb
- **mode** - tryb działania określonego pinu Arduino
 - **INPUT** - pin działa jako wejście, umożliwia odczytanie stanu logicznego pinu (wysoki lub niski)
 - **OUTPUT** - pin działa jako wyjście, umożliwia ustawienie sygnału cyfrowego pinu (0 V dla stanu **LOW** lub 5 V dla stanu **HIGH**) za pomocą funkcji **DigitalWrite()**
 - **INPUT_PULLUP** - pin działa jako wejście z włączonym wewnętrznym rezystorem podciągającym
- Funkcja nie zwraca żadnej wartości

Arduino - funkcja DigitalWrite()

```
DigitalWrite(pin, value)
```

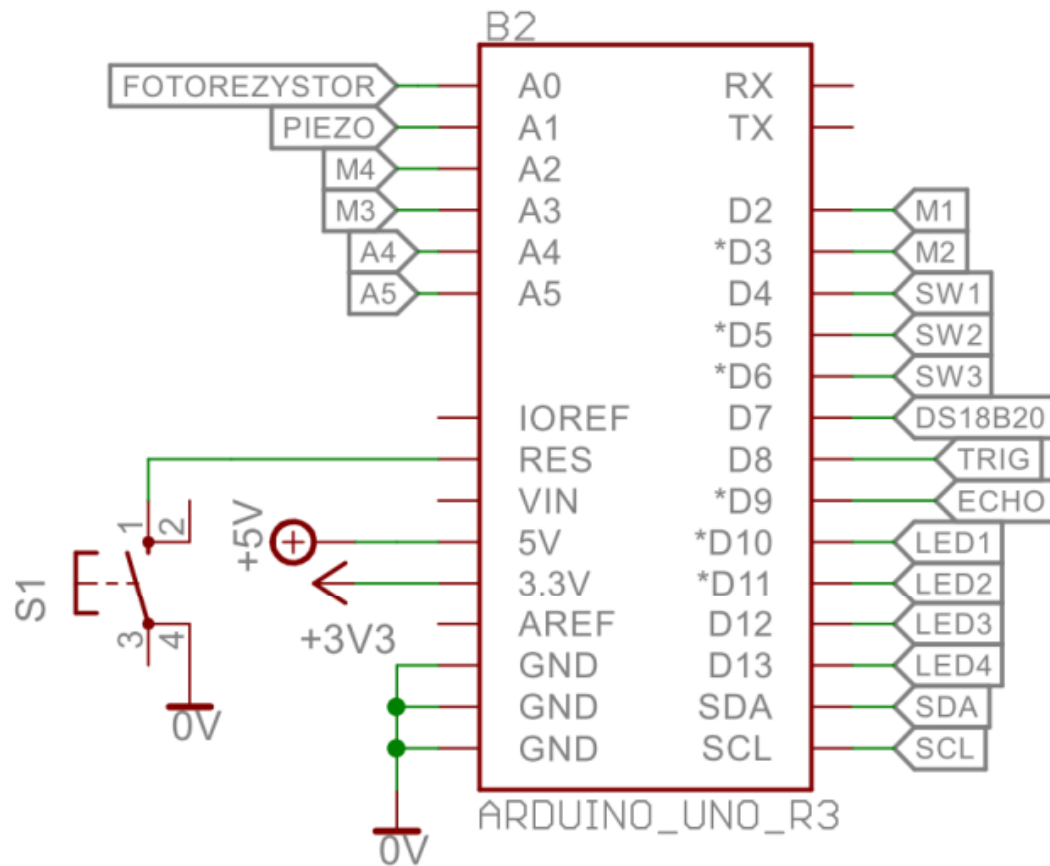
- Zapisuje wartość **HIGH** lub **LOW** na cyfrowym pinie
- **pin** - numer pinu Arduino
- **value** - zapisywana wartość na cyfrowym pinie (**HIGH** lub **LOW**)
- Jeśli pin został skonfigurowany jako **OUTPUT** za pomocą funkcji **pinMode()**, jego napięcie zostanie ustawione na wartość **5 V** dla stanu **HIGH** lub **0 V** (masa) dla stanu **LOW**
- Jeśli pin został skonfigurowany jako **INPUT**, funkcja **digitalWrite()** włącza (**HIGH**) lub wyłącza (**LOW**) wewnętrzny rezystor podciągający na pinie wejściowym
- Funkcja nie zwraca żadnej wartości

Arduino - funkcja delay()

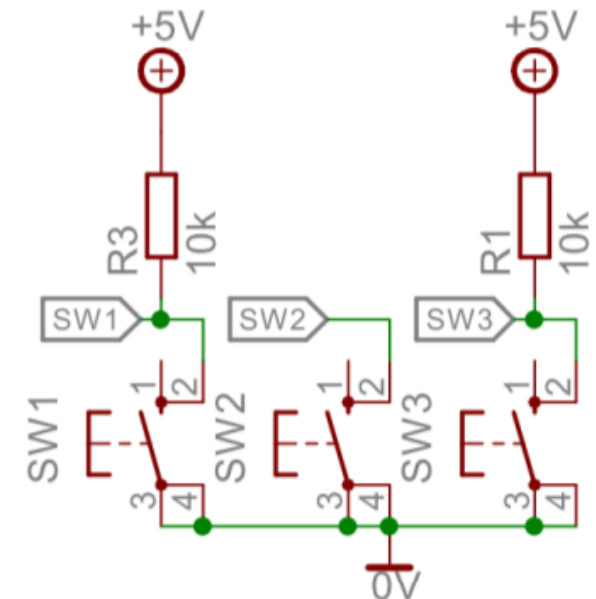
`delay(ms)`

- Wstrzymuje wykonanie programu na czas (w milisekundach) określony jako parametr (jedna sekunda to 1000 milisekund)
- **ms** - liczba milisekund, na którą program zostanie wstrzymany, dozwolone typy danych: **unsigned long**
- Funkcja nie zwraca żadnej wartości

Arduino - sterowanie przyciskiem

Schemat podłączenia
wyprowadzeń modułu Arduino

Schemat podłączenia
przycisków

Arduino - sterowanie przyciskiem

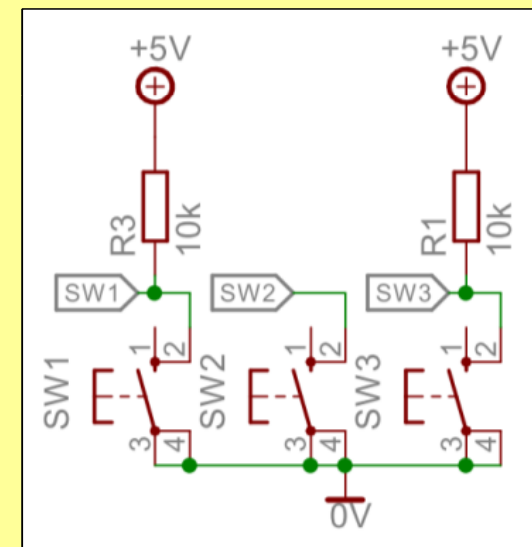
```
#include <Arduino.h>

#define LED1_PIN 10
#define SW1_PIN 4

void setup() {
  pinMode(LED1_PIN, OUTPUT);
  pinMode(SW1_PIN, INPUT);
  digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
}

void loop() {
  if (digitalRead(SW1_PIN) == LOW)
  {
    digitalWrite(LED1_PIN, LOW);
    delay(2000);
    digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
  }
}
```

Przycisk zapalający diodę LED na 2 sekundy.

Arduino - funkcja DigitalRead()

DigitalRead(pin)

- Odczytuje wartość logiczną (**HIGH** lub **LOW**) z określonego cyfrowego pinu
- **pin** - numer pinu Arduino
- Funkcja zwraca wartość:
 - **HIGH** - wysoki stan logiczny (5 V)
 - **LOW** - niski stan logiczny (0 V)

Arduino - sterowanie przyciskiem

```
#include <Arduino.h>

#define LED1_PIN 10
#define SW1_PIN 4

bool led_on = false;

void setup() {
  pinMode(LED1_PIN, OUTPUT);
  pinMode(SW1_PIN, INPUT);
  digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);
}
```

Przycisk zapalający i gaszący diodę LED.

Arduino - sterowanie przyciskiem

Przycisk zapalający i gaszący diodę LED.

```
void loop() {  
  if (digitalRead(SW1_PIN) == LOW)  
  {  
    delay(10);  
    while (digitalRead(SW1_PIN) == LOW);  
    delay(10);  
  
    if (led_on == true)  
    {  
      led_on = false; digitalWrite(LED1_PIN, HIGH);  
    }  
    else  
    {  
      led_on = true; digitalWrite(LED1_PIN, LOW);  
    }  
  }  
}
```

Arduino - sterowanie przyciskiem

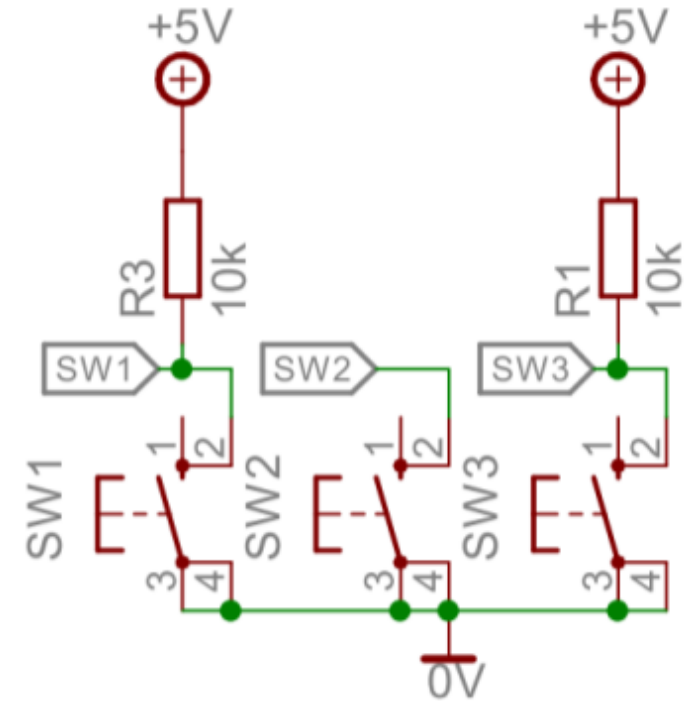
- Eliminacja zjawiska drgania styków przycisku

```
delay(10);  
while (digitalRead(SW1_PIN) == LOW);  
delay(10);
```

- Kiedy styki przycisku stykają się lub rozłączają, zwarcie styków nie następuje do razu, ale może dochodzić do wielokrotnych krótkotrwałych połączeń i rozłączeń
- Dodanie opóźnienia `delay(10);` pozwala pominąć czas trwania tego zjawiska
- Pętla `while` powoduje, że program czeka w niej na zwolnienie przycisku - dioda `LED1` jest zapalana i gaszona w momencie zwalniania przycisku

Arduino - rezystor podciągający

- Rezystor podciągający jest używany do ustabilizowania sygnału na wejściu cyfrowym układu logicznego
- Jeśli pin wejściowy Arduino nie jest podłączony ani do masy, ani do napięcia zasilania), to na wejściu mogą pojawiać się przypadkowe stany logiczne
- Rezystor podciągający łączy pin wejściowy (**SW1, SW3**) z napięciem zasilania (**+5V**), zapewniając stan logiczny **HIGH**, gdy przycisk (**SW1, SW3**) nie jest wciśnięty
- Gdy przycisk (**SW1, SW3**) zostanie wciśnięty, to pin wejściowy (**SW1, SW3**) zostanie podłączony do masy czyli sygnał na pinie zmieni się na **LOW**

Koniec wykładu nr 4

Dziękuję za uwagę!